

بسته‌های یادگیری و دانش‌آموزان

«نسرین سادات حسینی» کارشناسی تکنولوژی آموزشی

انجام تمرین‌ها و آزمون‌های موجود در بسته یادگیری، از اشراف خود بر مطالب درسی اطمینان می‌یابد و در رفع نواقص یادگیری و کج‌فهمی‌های خود گام برمی‌دارد. یکی از اصلی‌ترین دلایل و توجیحات کاربرد این بسته‌ها آن است که اگر به هر دلیلی دانش‌آموز در کلاس مبحثی را به خوبی یاد نگیرد، می‌تواند با مطالعه و مشاهده محتوای مربوط به آن بحث در بسته یادگیری، به‌صورت خودآموز مبحث را مطالعه کند و یاد بگیرد. برای درک بهتر مفاهیم و موضوعات، در بسته‌های یادگیری علاوه بر صفحات کتاب، متناسب با هر بخش و موضوع، مطالب بسیار متنوع و مفیدی اعم از توضیحات بیشتر، فیلم‌های آموزشی، صدای متن هر صفحه از کتاب، نماهنگ‌های تعاملی، آزمایشگاه‌های

بسیاری از استادان و معلمان گنجینه‌هایی از علم و دانش هستند که متأسفانه در شیوه سنتی آموزشی، تنها در چارچوب زمان و مکان کلاس می‌توان از اندوخته‌های آنان بهره برد. اما امروزه پیشرفت‌های صورت گرفته در عرصه فناوری این امکان را فراهم ساخته است که دانش را در قالب‌های گوناگون ذخیره و به سادگی به مخاطبان گوناگون و در مکان‌های گوناگون منتقل کرد. بسته‌های یادگیری این قابلیت را دارند که در مکان‌های مختلف، بدون نیاز به حضور استاد و معلم و به‌طور عمده به شکل خودآموز، مورد استفاده دانش‌آموزان قرار گیرند.

در هر کلاس دانش‌آموزانی هستند که نسبت به میانگین کلاس توان و سرعت یادگیری بیشتری دارند و برعکس، دانش‌آموزانی هم هستند که توان پایین‌تری دارند. طبعی است، نوع و میزان خوراک آموزشی مورد نیاز این دو گروه متفاوت است. محتواهای موجود در بسته‌های یادگیری این امکان خاص را برای معلم فراهم می‌کنند که به دانش‌آموزانشان متناسب با توان یادگیری خودشان مطالبی عرضه کنند. بعضی از دانش‌آموزان با دیدن فیلم آموزشی بهتر یاد می‌گیرند و برخی با خواندن کتاب، بعضی خیلی سریع و راحت یاد می‌گیرند، در حالی که بعضی‌ها به تلاش بیشتر نیاز دارند. گاهی هم دانش‌آموزان به دلیل علاقه به موضوعی، تمایل دارند اطلاعات بیشتری درباره آن موضوع به دست آورند.

در بسته‌های یادگیری برای گروه‌های مختلف دانش‌آموزان تدابیری اندیشیده می‌شود؛ مثل یک کتابخانه مجازی بزرگ که برای همه موضوعات درسی محتواهای بسیاری (اعم از کتاب الکترونیکی، فیلم، پاورپوینت، نرم‌افزار آموزشی، بازی، فایل صوتی و تصویر) در آن قابل دسترس باشد. با در اختیار داشتن این امکان، وقتی دانش‌آموز بخواهد موضوعی را یاد بگیرد، بر اساس سبک خود در یادگیری اقدام می‌کند؛ مثلاً می‌تواند با فیلم تدریس مبحث موردنظر شروع کند و چنانچه راضی نشد، به سراغ منابع مکتوب و متنی برود. اگر باز هم با دیدن و خواندن محتواها تسلط کامل بر مطالب را به دست نیاورد، می‌تواند با محتواهای بیشتر در قالب‌های دیگر (صوتی و تصویری و ...) فرایند یادگیری خود را ادامه دهد و پیش برود.

به جز محتواهای مورد نیاز مباحث درسی، محتواهای دیگری نیز به منظور مطالعه آزاد و فرادرس، مرتبط با موضوعات درسی، در بسته‌های یادگیری گنجانده می‌شود. مانند مستندهای علمی، کتاب‌های علمی، بازی، نرم‌افزارهای آموزشی و نظایر آن‌ها. در نهایت، دانش‌آموزان با

مجازی، تمرین‌های بیشتر و صدها بخش آموزشی گنجانده می‌شوند. این اجزا را معلمان و مدرسان زبده استفاده، بازیابی یا تولید می‌کنند. چندرسانه‌ای‌های موجود در بسته‌های یادگیری باید به گونه‌ای تهیه شوند که به آسانی مورد استفاده دانش‌آموز و معلم قرار گیرند و شخصی که کمترین اطلاعات رایانه‌ای را دارد، بتواند بدون دردسر و سردرگمی آن را به کار گیرد و دانش‌آموزان هم به هنگام استفاده از آن‌ها، حداقل میزان نیاز به راهنمایی معلم را داشته باشند. محتوای بسته باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموز فقط شنونده یا نظاره‌گر نباشد، بلکه با به کار بردن روش‌های پویا و تعاملی، باید او را به فعالیت واداشت و به میدان یادگیری و آموزش وارد کرد.

بسته‌های یادگیری کمک می‌کنند دانش‌آموز به هدف تعریف شده دوره و پایه تحصیلی خود برسد. در این بسته‌ها محتوا به گونه‌ای تنظیم می‌شود که ارائه آموزش روشن و منطقی

باشد، اطلاعات خوب سازمان یافته باشد، ساختار ارائه برای استفاده کننده بدیهی باشد، تعریف‌ها و مثال‌های لازم در محل‌های مورد نیاز آورده شده باشند، پیشرفت ارائه مطالب منطقی و خوب تعریف شده باشد، مثال‌ها و تصویرها در حد امکان و متناسب به کار گرفته شده باشند، مثال‌ها با هدف آموزشی متناسب باشند و میزان دشواری بسته یادگیری با یادگیرندگان و هدف تناسب داشته باشد. در آموزش به شیوه ارائه بسته یادگیری، به توانمندی‌ها و استعداد بالقوه دانش‌آموزان و ارتباط مناسب میان معلم و دانش‌آموزان توجه می‌شود. در صورتی که در آموزش به شیوه سنتی، به توانایی‌های فردی دانش‌آموزان توجه نمی‌شود. در نتیجه، استعداد بسیاری از آن‌ها محدود می‌شود. در چنین شرایطی، جو روانی-عاطفی کلاس ضعیف و زمان زیادی تلف می‌شود.

بسته یادگیری شامل اجزای آموزشی کارآمدی است که علاوه بر عرضه مجموعه‌ای کامل از فعالیت‌های یادگیری، در پرورش استعدادها دانش‌آموزان، علمی کردن ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان و آزمون‌ها و ابزارهای اندازه‌گیری تشخیصی، شناسایی تجهیزات دیداری-شنیداری و وسایل آموزشی مورد استفاده در کلاس درس و ارائه راهنمای تدریس و الگوهای طراحی آموزشی و طرح درس، یاری‌دهنده کار تعلیم و تربیت هستند

به کارگیری بسته یادگیری در هزینه‌های آموزشی صرفه‌جویی می‌کند، زیرا دانش‌آموز به جای استفاده از معلم خصوصی، با پرداخت هزینه اولیه تهیه بسته، بارها و بارها از آن استفاده می‌کند. در این شرایط می‌توان بودجه آموزشی را برای مسائل دیگر به مصرف رساند و چالش‌های موجود در نظام آموزشی و مدرسه را مدیریت کرد. این در حالی است که استفاده از بسته‌های یادگیری، علاوه بر صرفه‌جویی در هزینه‌ها، به ذخیره زمان آموزشی نیز منجر می‌شود. این ویژگی می‌تواند از بهترین کارکردهای بسته‌های یادگیری به شمار برود. همچنین، بسته‌های یادگیری با ایجاد بستر تعامل و فعالیت‌های مشارکتی و گروهی در بیرون از مدرسه، به رشد مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کنند و این ویژگی از عواید جانبی بهره‌گیری از آن‌ها به حساب می‌آید.

منابع

صالحی‌نژاد، نسرين. درتاج، فریبرز. سیف، علی‌اکبر. فرخی، نورعلی (۱۳۹۶). اثربخشی بسته آموزشی مبتنی بر نرم‌افزار چندرسانه‌ای ساخت نقشه ذهنی بر مهارت‌های شناختی درس علوم در دانش‌آموزان دختر پایه هشتم. فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی. شماره ۳۸.